

İSLAM ÖNCESİ TÜRK TARİHİ VE KÜLTÜRÜ

Prof. Dr. Yıldız DEVECİ BOZKUŞ

ANKARA ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ

İskitler (Sakalar), Orta Asya ve Göçler

- M.Ö. IX.yüzyılda Orta Asya'da Altay Dağlarının doğusunda yaşamışlardır.
- "Göçebe atlı kavimler medeniyeti" olarak da bilinirler.
- Yunanlılar İskit (Skyth),
- Persler Saka veya Caka,
- Asurlular Aşguza (İşguza) olarak adlandırmıştır.
- M.S. II. yüzyıla kadar varlığını sürdürmüşlerdir.
-

Devlet Yapısı

- Orta Asya'da kurulan ilk Türk devletleriyle benzer bir idarî yapı vardır.
- Çeşitli boylardan oluşurlar.
- İskitlerin başında yönetici olarak bir hakan bulunur.
- Her boyun meclisi hakanın başkanlığında toplanır.
- Kararlar bu şekilde alınır.

İskitlerde Yaşam

- İskitler göçebe dirler.
- Temel geçim kaynakları hayvancılık ve çiftçiliktir.
- Ticari alanda daha çok Orta Asya toplulukları ve Yunan kolonileri ile ticari ilişkiler kurmuşlardır.
- Sivil ve asker yapıya sahiptirler.
- İskitler için at oldukça önemlidir.
- Ata binme ve at üzerinde ok atmakta konusunda oldukça iyi bir konumdadırlar.

İskitlerde Dini Yapı

- Şamanizm alemini temsil eder.
- Tanrılara inanmak.
- Araştırmacılara göre M.Ö. IV. yüzyıldan itibaren İskit Tanrılarında Yunan etkisi ön plandadır.
- İskitlerin ana tanrıçası Tabiti'dir.

Göçün Temel Nedenleri;

- Bazı temel zorunluluklar;
- a)Ekonomik sorunlar
 - Anayurt topraklarının geçim konusunda yetersiz kalması
- b)Büyük ölçekli kuraklıklar,
- c)Nüfus artması ve otlakları yetersiz kalmaya başlaması
- d)Dış/yabancıların baskıları.

Türkler ve Göç

- Arkeolojik ve antropolojik araştırmalar Türklerin büyük göçlerine dair önemli ipuçları barındırıyor.
- Andronovo Kültürü Proto-Türk göçlerine dair önemli veriler sunar.
-

Türklerin Tarihte Göç Ettiği Yerler

- Proto-Türklerin bir grubu Kazakistan üzerinden Maverayünnehir'e,
- Batıda ise Ural dağları bölgesine doğru gitmiştir.
- Türkler, M.Ö.700'e kadar Altaylara yerleşmiştir.
- M.Ö.1100 yıllarından itibaren, kalabalık kitleler halinde Çin'in kuzey-batısındaki Kansu ve Ordos bölgelerine doğru hareket etmiştir.
- Çin kaynaklarında Hiung-nu (Hun) denilen topluluğun esasının, bu Türk kitlesi olduğu düşünülmektedir.

Türklerin Göç Ettiği Yerler

- Doğuda Çin (Ordos bölgesi) ve batıda Volga olmak üzere iki ayrı yönde de göç yaşanmıştır.
- Batıdaki Türklerin bir kısmı M.Ö. IV.-III. yüzyıllarda Hazar-Volga etrafında yaşamıştır.
- Doğuda ise, diğer bir Türk topluluğu, M.Ö.III. yüzyılda kurulan Asya Hun Devleti'ne dahil olmuş, İç-Asya'nın kuzey batı bölgelerinde bulunmuştur.
-

Türklerin Göç Ettiği Yerler

- Bazı Türk toplulukları ise göç etmeyerek, Baykal gölü ve Orhun, Selenga nehirleri bölgesinden İrtiş havzasına kadar uzanan coğrafyada yaşamışlardır.
- Türkler ayrıca Hindistan'ın İndus-Pencap'a da göç etmiştir.
- Türklerin ayrıca çok daha eski dönemlerde İran yaylası üzerinden Mezopotamya'ya indiklerine dair kaynaklar da mevcuttur.

Kaynakça

- Durmuş, İ. (2017). Türk Adının Ortaya Çıkışı, Anlamı ve Yayılışı. Gazi Akademik Bakış, 10(20), 37-47.
- Zerrin Günal, İslâm Öncesi Türk Tarihi ve Kültürü, Nobel Yayınları, 2006.
- Orta Asya Türk Tarihi, Prof.Dr. Ahmet TAŞAĞIL, Yrd.Doç.Dr. M. Bilal ÇELİK, Doç.Dr. İlyas KEMALOĞLU, Prof.Dr. İsmail AKA, Prof.Dr. Mehmet ALPARGU, Prof.Dr. Ahmet KANLIDERE, Editör: Ahmet KANLIDERE, Anadolu Üniversitesi Yayınları, 2013.